

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

§. 3. Het derde stuck vande Ketterije der Aërianen rakende het onderscheyt tusschen de Bisschoppen ende Priesters.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

Soo niet? waerom stelt hy hem dan in de lijst der ketterijen met Epiphanius?

Choont my om wat oorzaak dat hy hem veroemt heeft / ofte onder de ketterij ghestelt: Soo ja: wy hebben ghenoech: Want wy hebben dat de Aërianen in dat selve stuck zijn veroordeelt/in't welck de Ghereformeerde nu ter tijdt mede plichtigh zijn.

§. 3.

Het derde stuck vande Ketterije der
Aërianen rakende het onderscheyt
tusschen de Bisschoppen
ende Priesters.

DEN H. Augustinus *Heresi* 53. seght dat Aërius leerde: Dat een Priester niet en moet, door't minste verschil, ondertcheyden worden van een Bisschop.

Dit selve ghetuyght den H. Joannes Damascenus *lib. de Haresibus* daer hy seyd: Aërius loochent datter eenigh verschil is tusschen een Priester, ende Bisschop.

De Aërianen, seght Guido *Snm. Heresi. cap. 49.* Dolen, om dat sy leeren datter gheen ondericheyt en is tusschen een Priester, en Bisschop.

Het ghene van dese dyp Authenten in't kozt soert gheseydt / verhaelt Epiphanius wederom in't lauck / ende breekt / met sijne wederlegginghen ende bewijfen van contrarie / hoozt hem eens spreken.

De leeringhe van Aërius, seght Epiphanius, is boven het verstant van den mensch furieux, ende grouwelijck: Want hy seght: Waer in gaet de Bisschop een Priester te boven? daer en is gheen onderscheyt tusschen alle beyde: Want 'tis al een orden van beyde, ende de selve eere, ende weerdigheyt. De Bisschop legt de handen op; Soo doet
oock

oock een Priester : De Bisschop doopt, t'selve doet een Priester : De Bisschop bedient alle goddelijcken dienst: Niet min en doet een Priester : De Bisschop sit op een throon; desghelijcks oock een Priester:

Dese dinghen, seght *Epiphanius*, ghestroyt wesende onder het volck heester veele in dwaelinghe afgheleydt, ende is een aenleyder gheweest van die Secte.

Hoozt nu hier op de wederlegginge van *Epiphanius*: *Aerius*, seyd hy, op dat hy ende sijn selven, ende sijnne toehoorders beaueghe: Werpt op, dat den Apostel heeft gheschreven aen de Priesters, ende Diakens, niet aen de Bisschoppen: Ende sprekende tot een Bisschop heeft gheleydt, *en wilt de gracie niet veronachtsamen, die in u is, die ghy ontfangen hebt door de handen der Priesteren*, dit seght hy, op dat een Bisschop, ende een Priester al t'selve sou schijnen te wesen: Maer hy is onwetende in de orden der Waerbeydt, ende niet hervaren in de verborghen Historie; hy en verstaet niet, dat den Apostel, wanneer de verbreydinghe des Christelijcken gheloofs noch nieuw was, gheschreven heeft nae de gheleghentheydt der sake: Want alser nu Bisschoppen ghestelt waren, hy schreef tot de Bisschoppen, ende Diakens: Want alle dinghen en costen met ten eersten vande Apostelen, niet gheordineert werden &c.

Nu, seght *Epiphanius* **hoorder** / Dat een Priester t'selve niet en can wesen met een Bisschop verclaren de goddelijcke woorden des Apostels, uyt de welke verstaen wort wat een Bisschop is, ende wat een Priester is: Want schrijvende tot den Bisschop *Timotheum*, spreekt hy alsoo: *En bekijft gheen Priester maer vermaent hem als vader*: Wat noot aen een Bisschop te verbieden, dat hy een Priester niet en soude bekijven, indien hy gheen meerder macht en hadde als hy? waerom vermaent hy daer naer; dat de Bisschop gheen beschuldiginghe en soude ontfanghen teghen een Priester, ten sy voor twee, of dry ghetuyghen? Hy en heeft noyt gheboden aen de Priesters, dat sy gheen beschuldiginghe en souden ontfanghen teghen een Bisschop, oft dat sy een Bisschop niet en souden berispen.

Hy moet gantschelijck verblindt zijn door passie / die hier niet en siet / dat dese **Out-vader Aerium** ver-

ber-

verdoemt hebben als ketter / om dat hy leerde/
datter gheen onderschept en was / tusschen eenen
Bisschop / ende tusschen eenen Priester.

Niemandt en kan loochenen / oft dit is mede
puer de selbe leeringe van onse Partij: hare woor-
den zijn claer.

Dit leert Joannes Calvin in *Epist. ad Titum Cap. 1. v. 7.* Dese plaets / seyd hy / vanden Apostel thoont
ghenoegh datter gheen onderschept en is tus-
schen een Bisschop / en tusschen een Priester;
want Paulus noemtse nu sonder onderschept Bis-
schoppen / de ghene die hy hier een weynigh te
bozen Priesters / ende ouderlinghen ghenoecht
hadde.

Item in *Epist. ad Philipp. Cap. 1. v. 1.* Men mach hier
upt beztaen / dat de naem / Bisschop, allen dienae-
ren des Woorzts ghemeen is / de wijle hy in eene
ghemeente meer Bisschoppen stelt als eenen.
Soo beduyden dan dese woorden eben veel / Bis-
schop, ende Pastoor, ofte Herder.

Item *Libro 4. Instit. Cap. 3. §. 8.* Doozt / dat ick de
ghene / die de Gemeenten regeren / hebbe ghe-
noemt sonder onderschept / nu Bisschoppen / nu
Ouderlinghen / nu Pastooren / dat hebbe ick ghe-
daen naer het ghebruyck der Schryfture / de welc-
ke dese woorden ghebruyckt sonder onderschept,
want sy gheeft den naem Bisschop aen alle de ghe-
ne / die Godts Doozt bedienen.

Dese selbe leeringhe tracht Daniel Chamierus
met heele woorden teghen Bellaminum te drijven/
Tom 2. Lib 10. Cap 5.

De selbe leeringhe stemmen toe de Professours
van Leyden, in *Synopsi Disput. 42. pag. 609.* segghende:
Den Apostel ghebruyckt het woorzt / Bisschop,
ende Priester, sonder onderschept.

Ten lesten / D. Cabeljau in sijn Catholijcke Waer-
heydt *Pag. 553.* Op en loochenen niet / seyd hy/
dat in Ambrosij tijden onderschept was tusschen
Bisschoppen / en Priesters / waer de vragh is /
of dit onderschept ghesondeert is in Godts
Woorzt /

woozdt / dan oft het alleenlyck rust op mensche-
lycke insettinghe.

Item pag 195. Zijn de namen van Bisschop, en Prie-
ster eenderley personen ghemeen / soo dat in de
Schryfure de Bisschoppen Priester / de Priesters
wederom Bisschoppen ghenoemt worden / wat
reden isser dan/van de ampten selve t' onderschep-
den?

CATHOLYCKE AEN-MERCKINGHE.

Hier valt wepnigh te bemercken / want van
weert-sijden zijn de woorden de selve. Aërius
sejde / datter gheen onderscheydt en was tusschen een
Bisschop, ende een Priester: Al de selve woorden ghe-
bruycken Calvijn, Chamierus, de Professeurs van Ley-
den, ende Petrus Cabeljau, bebrachten samen met Aë-
rius, de leeringhe van Epiphanius, het gheboelen
van Augustinus, Damascenus, &c.

Ydele uyt-vlucht van Partije.

Ick gheloobe dat D. Cabeljau hier wederom sal
segghen / dat Augustinus over dese leeringhe
Aërij syn bonnisse heeft opgheschort.

Wel-aen: antwozdt my sonder betwimpelin-
ghen: **Te weten** / datter gheen onderscheydt en is tusschen
eenen Bisschop, ende eenen Priester: oft het is
eene quade leere / oft eene goede? is het een goede
ende ghesonde leere? hoe is die van Epiphanio be-
rispt/ende wederleydt? hoe is die van Augustino
uyt Epiphanio ghetrocken/ende ghestelt onder soo
hele ongherijnde leeringhen? is het niet ghe-
noegh dat hy die metter daet daer onder stelt/
moet hy daer by uytzuchtelijck segghen / dat sy
quaedt is? wat schijn kan het oock gheben / dat
Augustinus een ghesonde leere soud' stellen onder
soo menighe kettersehe? is dese leere quaedt?
wilt ghy niet belijden/ dat sy kettersech is/ belijdt
dan

dan ten minsten/ dat ghy qualijck / ende berispe-
lijck leert / wanneer ghy ront upt met Acrius
seght/ datter gheen onderscheydt is tusschen eenen Bis-
schop, ende eenen Priester: Wy sullen ons hier mede
te vreden houden.

Tweede uytvlucht.

DE vraghe is, seght *D. Cabeljan*, oft dit onderscheydt
ghefondeert is in Godts woordt.

Is Maect de teghen-vraghe is / oft Epiphanius, Au-
gustinus, Damascenus, ende de Kercke ten tijde Am-
broosij, wanneer dit onderscheydt was (soo ghy sel-
be bekeert) niet heter het woordt Godt en bet-
sonden/als onse nieuw-Ghereformeerde?

Derde uytvlucht.

DE wijle / seght *D. Cabeljan*, in de Schrifture, Bis-
schoppen Priesters, ende Priesters wederom Bis-
schoppen ghenoeemt worden, wat reden isser dan van de
Ampten selve t' onderscheyden?

Ten eersten, de reden soudt ghy moeten vraghen
van Epiphanius, die sal-se u segghen / ende van Au-
gustino, waerom dat hy een ghesonde leere heeft
ghesekt onder soo menighe ketterse / ende on-
gherijnde.

Tentweeden, wat beslupt is dit upt den naem/
tot de daert selve? wie sal upt den selven naem be-
sluypen/ dat den eenen persoon niet meerder van
macht / ende weerdigheyt is / als den anderen?
Isser dan gheen onderscheydt tusschen een Se-
cretaris van een slecht Edelman / ende tusschen
een vanden Coningh? is desen lesten niet gant-
schelijck vanden eersten verschillende in macht/
ende weerdigheyt? nochtans is voeren alle bey-
de den naem van Secretaris.

Vierde

Vierde uytvlucht.

B Ambrosius, seght D. Cabeljau in de Catholijcke Waerheydt pag. 554 worden de Priesters Bisschoppen gheheeten, de Bisschoppen Priesters.

Ghenomen: dat is nu beantwoordt. **Wat dan hoorders?**

Sy zijn beyde Offer-Priesters voor den Heere.

Maer Ambrosius voeghter by: Maer den Bisschop is den eersten; soo dat ieder Bisschop Priester is, maer niet ieder Priester Bisschop. **Wat dan hoorders?**

De ordinerighe des Bisschops, en des Priesters is een.

Maer Ambrosius voeghter by: Om dat Timotheus niemandt voor hem hadde, soo was hy Bisschop, ende seght/dat een Bisschop meerder is als een Priester. **Jae voeghter by**/ dat het noch billigh, noch gheoorloft is, dat een Priester een Bisschop soude ordineren.

Vijfde uytvlucht.

Dese neemt D. Cabeljau pag. 556. op de woorden Hieronymi, namelijk die hy heeft in den brief tot Rusticum Narbonensem, *aliàs* Evagrium.

Doch hier op is hem van een ander seer wel gheantwoordt gheweest/ dat Hieronymus hier onderschepdt maect tusschen een Bisschop / ende Priester/segghende: Wat doet een Bisschop, dat een Priester niet en doet, uytghenomen de Ordinerighe?

Maer D. Cabeljau seght: Wie heeft oyt geloocht, dat Hieronymus wel wist dat in sijne tijden de Bisschoppen waren onderscheyden vande Priesters, ende dat sy haer daer boven veel verheften?

Het eerste is ons ghenoech: het tweede/indien het te veel is gheweest/was een abus/ wy houden ons aen de goede ghewoonte/ die van Epiphazius, Augustinus, ende andere betweert woordt.

'Tis waer / Hieronymus seyd / dat naederhandt eenen

eenen is verkoren, die boven d'andere mocht gestelt worden, is ghedaen tot remedie van scheuringhe.

Dat blijft / dat Hieronymus absoluteelijck seght / dat een Bisschop meerder is als een Priester / namelijk aengaende de Ordineringhe, van't welck hy niet en seyd / dat naederhandt opghelcomen is; waer upt volghet dat een Bisschop / volghens de leere Hieronymi altydt meerder is gheweest als een Priester. Waerom hy oock seyd / Priester is een naem van ouderdom, Bisschop van weerdigheydt. Waerom hy oock in den selven brief / een Bisschop vergelijckt hy eenen Generael van't legher / de Priesters hy't legher: Ghelijck dan de weerdigheyt ende macht van eenen Generael des legheers verre te boven gaet die van alle d'andere de welke onder hem staen / alsoo is't mede van eenen Bisschop.

Judien Medina, ende Alphonfus à Castro, met de welke ghy soo veel spoochs maect / dese woorden / ende de boozgaende van Hieronymus soo overwegghen hadden / en souden soo niet ghesproken hebben / ghelijck sig sy doen.

Vraeght ghy my / oft ick wil wijser zijn als dese twee niet te propooste: beantwoydt alleen 'tghene ick u hier hebbe boozgestelt / ende thoont dat dese mijne bewijzen upt Hieronymo ghetrocken / niet vast gaen.

A E N - H A N G H S E L.

T Is de pijn meerdt het bonnisse te hooren van de Chronijck-schrijbers van Maeghdenburgh *Cent. 4. cap. 5. pag. 401.* het welck sy strycken / rakende dese boozgaende ketterijen / over den H. Epiphanius, die de selve bestreden heeft: Oft men seyde, segghen sy / dat Epiphanius dese dinghen te hoogh ghenomen heeft: want het is meer kettersich, ende stryden t'eghen de H. Schrifture, die ghewoonten, supersticieuselijck, dat is noodtsakelijck, ende met opinie van gods-

godts-dienstigheydt v'onderhouden, dan de selve te ghebruycken met vryheydt.

Daer hebt ghy Epiphanius van haer beroozdeelt / niet alleen als superstitieus, maer oock als ketterisch, ende strijdende teghen Schrifure, doch de goede mannen en hebben niet ghebacht dat Epiphanius hier in ober-een-quam met d'andere Outbaders / ende de ghewoonte vande hesle Recht-sinnighe Kercke. Maer wat wonder: sy zijn wijser als de heele oude Kercke / ende meer verlicht om de Schrifure te verstaen / als die is gheweest.

HET II. CAPITTEL

Vande Ketterije der I O V I N I A N E N.

Anno 400.

§. I.

Het eerste stuck raeckende de maegdelijcke reynigheydt.

HEt gheboelen dies aengaende van dese Secste heeft ons met clare woorden upghedruckt

Door eerst den H Augustinus *Hares* 82. Jovinianus. seyd hy / vergheleek de maegdelijcke reynigheydt van religieuse Vrouwen, ende de onthouinge van manspersonen, verkiessende een onthouende leven, aende verdiensten vande suyvere, ende ghetrouwe houwelijken: Soo dat eenighe gheheylighe Maegden, nu oudt wesen de, tot Roomen, daer hy dit leerde, hem ghehoort hebben de, men seght ghetrouwt te wesen. Hy self nochtans en hadde

X

hadde